

Tulevan kesän laskentojen tärkeys lintujen uhanalaisarvioinnille ja lintudirektiiviraportoinnille

Markku Mikkola-Roos
Suomen ympäristökeskus

Missä laskentatietoja käytetään?

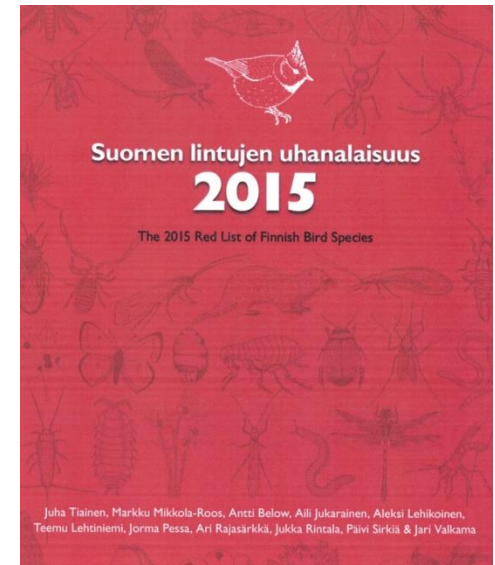
- Lintudirektiivin ja meristrategiadirektiivin toimeenpano
- Natura 2000 tietokanta
- Uhanalaisten lajien arviointi ja suojele
- Suojeluohjelmat
- Maakuntakaavat
- Ympäristöhallinnon erillishankkeet
- Öljyntorjunta
- Tuulivoiman suunnittelu

Lintutyöryhmä

- Aleksi Lehikoinen (LUOMUS) pj
- Antti Below (MH)
- Teemu Lehtiniemi (BirdLife Suomi)
- Markku Mikkola-Roos (SYKE) koordinaattori
- Jorma Pessa (PPOELY)
- Ari Rajasärkkä (MH)
- Jukka Rintala (Luke)
- Päivi Sirkiä (LUOMUS)
- Juha Tiainen (Luke)
- Jari Valkama (LUOMUS)

- Arviointiin ja raportointiin osallistuvat lisäksi Aili Jukarainen ja Pekka Rusanen (SYKE) sekä Juha Honkala (LUOMUS)

Uhanalaisuus – mitä se on ja miksi arvioidaan?

- Uhanalaisuus tarkoittaa riskiä hävitä lajistosta tulevaisuudessa
- Häviämisoriskin arviointi perustuu
  - kannan havaittuun vähenemiseen kolmen sukupolven keston mittaisella ajalla (vaihtelee lajista toiseen noin 10–52 vuotta)
  - hyvin pieneen populaatiokokoon
  - levinneisyysalueen laajuuteen ja muutokseen
- Laji on sitä uhanalaisempi, kuta voimakkaammin sen kanta on vähentynyt tai kuta pienempi sen kanta on
- Häviämisoriskiä voidaan torjua tunnistamalla uhanalaisuuden syyt ja toimimalla niiden poistamiseksi

Aineistot

- **Maalinnuston vakiolinjaseuranta-aineisto** (Luomus) 1975/2006
- Suojelualueiden lintulaskenta-aineisto (metsähallitus) 1981
- **Vesilintujen seuranta-aineisto** (Luke ja Luomus) 1986
- **Saaristolintuaineisto** (MH, SYKE, Luke ja Luomus) 1986
- **Petolintujen ja pöllöjen seuranta-aineisto** (Luomus) 1982
- Kanalintujen poikuelaskenta (riistakolmiot; Luke) 1989
- Talvilintulaskenta-aineisto (Luomus) 1956/57
- Maatalousympäristön pesimälintulaskenta (Luke) 2001
- Tiira-havaintotietokanta (BirdLife Suomi) 2006
- Faunistinen aineisto (BirdLife Suomi) 1980
- Lintudirektiivin maaraportointitulokset 2013 (YM/Syke/Lintutyöryhmä) 2007–2012

Analyysi

- Useimmista lajeista oli käytettävissä pitkäaikaista seuranta-aineistoa, joka oli riittävä kolmen sukupolven mittaiselle analyysille
- Kannanmuutokset laskettiin käyttäen log-lineaarista mallinnusta TRIM-ohjelmistolla

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1I7oNR6_pm4Sm0flkMD-F3UITopSsP6h_xg3zT1d4RdA/edit?pli=1#gid=310308929

Suokukko

Kuva: Antti Below

Laji	2010	2015	muutos	Arvioitsijat	sp	3sp	alku	loppu	P-arvo	Pop2006	Pop_alku	Pop_loppu	n	Muutos_K
Suokukko	EN	CR (A2:a,b,c)	Aito	AR, MMR	5,3	15,8	1999	2014	Steep decline ($p < 0.05$) *	12320	94346,07	4963,522	21	-96,70 %

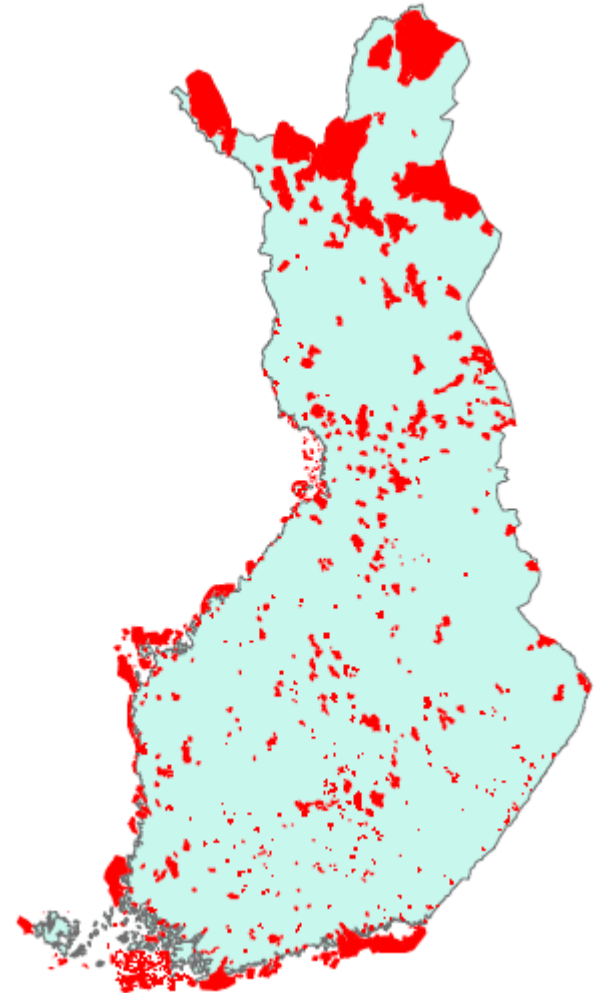
- Etelä- ja Keski-Suomessa kanta romahti soiden ojituksen ja rantaniittyjen umpeutumisen seurauksena jo 1980–1990-luvuilla.
- Pohjois-Suomen avosoilla väheneminen alkoi samanaikaisesti ja on jatkunut edelleen jyrkkänä. Lounais-Lapin avosoilla suokukko väheni neljäsosaan kahdessa vuosikymmenessä.
- Vähenemisen syynä eivät ole vain elinympäristömuutokset Suomessa, vaan myös talvehtimis- ja levähdysalueilla tapahtuneet muutokset.

Lintudirektiivin art. 12 raportin sisältö

**Yhteensä 282 taksonia, joista
248 pesiviä , 11 talvehtivia ja 23
läpimuuttavia**

Pesivistä:

- Yleistiedot
- Populaatiokoko ja trendit
- Esiintymis- ja levinneisyyskartta
- Levinneisyysalueen koko ja trendit
- Suojelusuunnitelmat
- Paineet ja uhat
- Natura 2000 -alueiden tiedot (SPA-alueet) ja toteutetut suojelutoimet ns. Natura-lajeista (110 kpl)

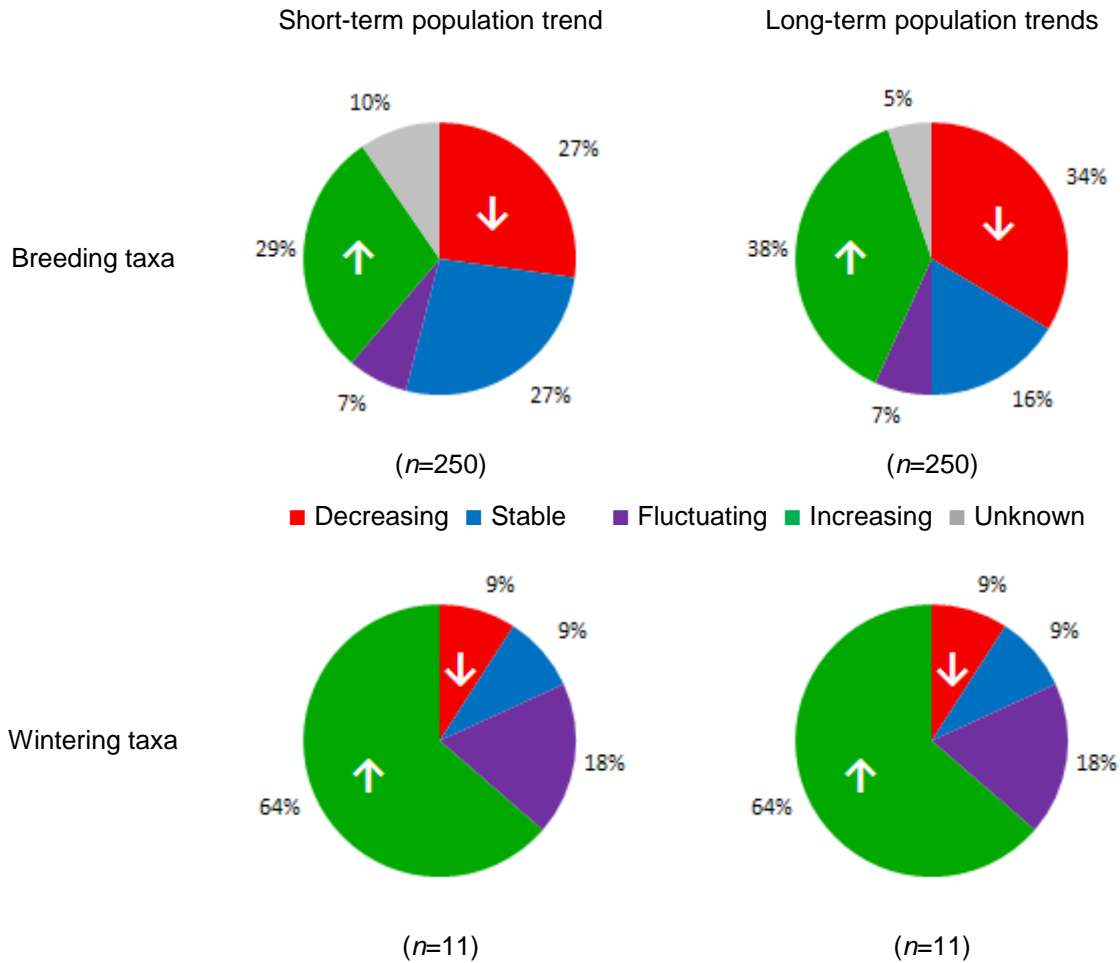

Tiedon laatu

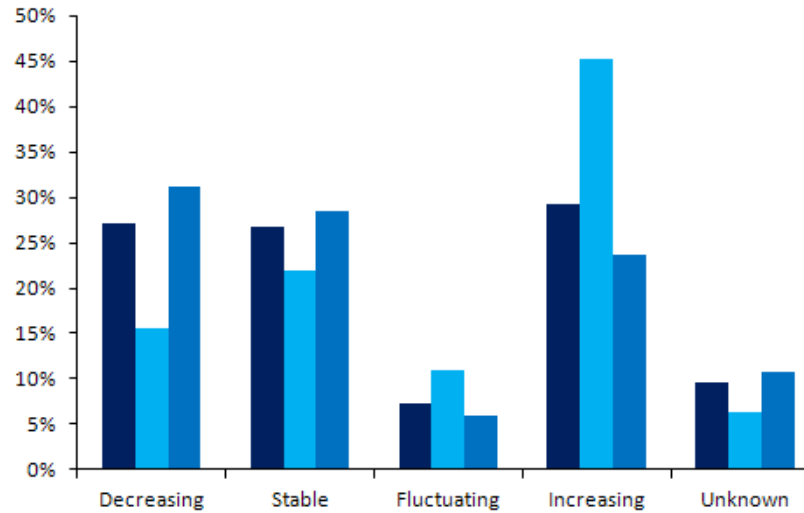
Data quality	Breeding population			Breeding range			Wintering population		
	Size	Trend (short)	Trend (long)	Area	Trend (short)	Trend (long)	Size	Trend (short)	Trend (long)
Good (%)	61	64	62	99	0	98	0	82	82
Moderate (%)	38	26	33	1	1	0	100	18	18
Poor (%)	1	0	0	0	0	0	0	0	0
No data (%)	0	10	4	0	98	1	0	0	0

Populaatio muutokset

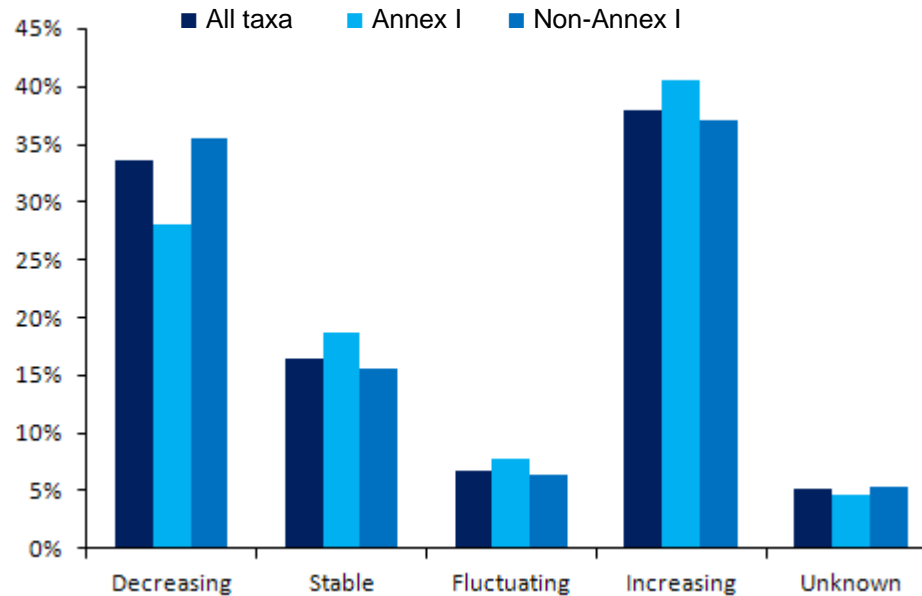

Suojelu tuottaa tuloksia

Short-term population trend

Long-term population trend

Lajit, joiden SPA-aluekantaa ei tiedetä

kaakkuri	kuikka	laulujoutsen
metsähanhi	jouhisorsa	mustalintu
uivelo	ampuhaukka	huuhkaja
varpuspöllö	viirupöllö	lapinpöllö
helmipöllö	kehrääjä	harmaapäätikka
tunturikiuru	kangaskiuru	koskikara
kirjokerttu	pikkulepinkäinen	

Luontodirektiivin ja lintudirektiivin toimeenpanon raportointi – työsuunnitelma vuoteen 2019

Olemassa olevat ja uudet seurannat

- MH:n vastuulajien laji-inventoinnit Natura 2000 -alueilla järjestetään MH:n seurannan toimintasuunnitelman mukaisesti. MH tulee panostamaan lintutietojen keräämiseen Natura 2000 -alueilta (MH). Erittäin tärkeitä on kosteikkoalueiden linnustonseurannan järjestäminen niin, että SPA-alueiden kannanarviot kyetään tekemään raportointijaksoittain ja saaristolinnuston seurannan turvaaminen (MH).

Olemassa olevat ja uudet seurannat 2

- LUOMUS tehostaa pesimälinnuston vakiolinjalaskentoja niin, että vuosittain kyettäisiin laskemaan 300-350 vakiolinjaa. Tällöin maalintujen vakituiseen seurantaan saadaan mukaan kymmeniä harvalukuisia pesimälajeja (LUOMUS).
- Pesivien vesilintujen laskentaa tehostetaan laskentakohteiden määrää lisäämällä, jotta seuranta-aineistosta saadaan luotettavampi ja alueellista kattavampi (LUOMUS, Luke, BirdLife Suomi).

Olemassa olevat ja uudet seurannat 3

- Pesivien petolintujen seuranta pyritään kehittämään ja tehostamaan. Rengastajien ja muiden vapaaehtoisten avustajien keräämä tieto edellyttää suuria henkilökohtaisia panostuksia (LUOMUS).
- Talvehtivien vesilintujen seuranta kehitetään aloittamalla muualla Itämerellä käytössä olevat lentolaskennat merialueella (LUOMUS, SYKE).

Lintuharrastajat ja rengastajat

Suomen lintuatlas

METLA

YMPÄRISTÖMINISTERIO
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

RIISTAN- JA KALANTUTKIMUS

- Lintuharrastajien ja rengastajien panos arviointi- ja raportointityössä on erittäin merkittävä
- Linnuston seurantajärjestelmämme perustuu suurelta osalta vapaaehtoisten lintuharrastajien tekemiin laskentoihin ja havaintoihin

Kuva: Simo Jokinen

Euroopan Unionin biodiversiteettistrategia

- EU on päivittänyt omaa strategiaansa ja toimintasuunnitelmaansa kansainvälisten tavoitteiden mukaisesti; päätavoitteena vuoteen 2020 mennessä:
”Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2020 mennessä.”
- Lintu- ja luontodirektiivin toimeenpanoa koskeva tavoite 1:
  - Suojelutasoltaan suotuisia tai suojelutasoaan nostaneita luontodirektiivin lajeja tulee olla 50 % enemmän ja luontotyyppejä 100 % enemmän
  - Turvattuina tai tilaansa parantaneita lintudirektiivin lajeja tulee olla 50 % enemmän

Kesällä 2016 tärkeää laskea

- Vakiolinjoja
- Vesilintuja reiteillä, jotka on laskettu aikaisemmin
  - Luomuksella mm. Jyrki Pynnösen tekemät tornilaskennat
- Saaristolintulaskentoja
  - Metsähallitus Antti Below
  - SYKE Markku Mikkola-Roos
- Suojelu- ja IBA-alueita
  - Suojelualueet Ari Rajasärkkä
  - IBA-alueet Tero Toivanen